

RAPORT DE ACTIVITATE (august 2016 - aprilie 2017)

Centrul pentru Studiul Istoriei Evreilor din România (CSIER) este o structură de cercetare științifică, documentare și preservare arhivistică. CSIER funcționează în cadrul compartimentului Cultură, Știință, Media al Federației Comunităților Evreiești din România. CSIER există din mai 1977, iar anul acesta, la 40 de ani, se vor organiza mai multe manifestări aniversare, între care o expoziție dedicată împlinirii a 100 de ani de activitate Joint în România, vernisată în cadrul Noptii Sinagogilor la Tempulul Unirea Sfântă din strada Mămulari, în mai 2017.

Printre cele mai importante proiecte ale CSIER este **Școala de vară** de la Cristian, organizată în august 2016 pentru a doua oară, cu cofinanțarea Centrului de Studii Ebraice al Universității București și FCER. Tema a fost „Evreii în sfera publică a României moderne”. Site-ul școlii de vară (www.scoaladevaracsier.ro) și ecourile acesteia din presă ne dau motive să continuăm organizarea școlii și în 2017. Tema va fi „Locuri ale memoriei evreiești în România”.

În cadrul președinției României în 2016-2017 a International Holocaust Remembrance Alliance (**IHRA**), CSIER a colaborat la realizarea mai multor proiecte. Adrian Cioflâncă a elaborat textele cu conținut istoric ale **plăcilor comemorative** care au fost montate pe gările de unde au fost deportați evrei în toamna anului 1941, într-un proiect dus la îndeplinire de FCER și INSHR-EW. La Varșovia, în 17 noiembrie 2016, Centrul a vernisat o **expoziție** în colaborare cu Institutul Evreiesc de Istorie din Varșovia cu tema „75 years since the pogroms in București and Iași. Year 1941 in Romania” (documentare foto Anca Tudorancea și Adrian Cioflâncă) și a lansat o **broșură** în limba poloneză despre cele două pogromuri (cu studii scrise de Adrian Cioflâncă și Radu Ioanid). De asemenea, Adrian Cioflâncă și Irina Spirescu au realizat o **expoziție** privind Pogromul de la Iași, în clădirea fostei Chesturi de Poliție din Iași, care a fost inaugurată în timpul Plenarei IHRA de la Iași, din 7-9 noiembrie 2016.

CSIER a demarat un amplu efort de **digitalizare** integrală a arhivei proprii și a colecției de broșuri rare. Pentru aceasta, utilizează platforma proprie de digitalizare, dar se bazează în special pe scannerul performant obținut prin protocolul încheiat cu Biblioteca Metropolitană București în noiembrie 2016. Buna desfășurare a procesului de digitalizare a fost asigurată de Cătălin Bontaș, Laurențiu Dubău și Livia Liberman. Fundația Caritatea contribuie la mentenanța și asigurarea aparaturii.

CSIER și-a continuat activitatea pe planurile: **1) cercetare; 2) documentare și conservare; 3) valorificarea cercetării prin publicații și comunicări.** La acestea se adaugă și activitățile legate de solicitări de documentare din partea conducerii FCER sau ale diverselor comunități; solicitările legate de emiterea de adeverințe pe baza Legii nr. 189/2000, colaborarea cu diverse instituții culturale românești și internaționale, cu universități și biblioteci etc.

Teme de cercetare angajate pentru 2016 - 2017:

Adrian Cioflâncă: Holocaust în România; *Pogromul din București* (documentare 2014 - 2016, finalizare album, 2017); *Masacrele antisemite din nordul Iașului (iunie 1941)* (finalizare volum 2017); **Anca Tudorancea:** *Bucureștiul sefard* (documentare 2014 - 2016, finalizare album 2016); Pogromul din București (documentare 2014 - 2016, finalizare album, 2017), Sinagogi și temple demolate în București în anii sistematizării (documentare 2017, finalizare album 2018); **Natalia Lazăr:** coeditare, *Activitatea Joint Distribution Committee în România* (documentare 2014 - 2016, finalizare 2016 - album foto, finalizare 2017 - volum de documente); *Emigrarea evreilor din România în perioada comunistă* (documentare 2014 - 2016, finalizare 2017); Activitatea Bnei Brith în România (documentare, 2017 - 2018); **Lya Benjamin:** coeditare, *Activitatea Joint Distribution Committee în România* (documentare 2014 - 2016, finalizare 2016 - album foto, finalizare 2017 - volum de documente); *IMER, Volumul IV (1850 - 1867)*, finalizare 2017; **Andreea Toma:** *Presa și organizațiile femeilor evreice din România la începutul secolului XX* (documentare 2016 - 2017, finalizare 2018).; **Irina Spirescu:** *Arhitecți și ingineri evrei în România modernă* (documentare 2017 - 2018, finalizare volum 2018), *Detașamente de muncă obligatorie în București* (documentare 2017 - 2018, finalizare volum documente 2019).

În cadrul unui proiect de **documentare** a pogromului din București, Adrian Cioflâncă a identificat, pe 7 septembrie 2016, locul masacrului antisemit de la Jilava, cu ajutorul documentelor de arhivă și al martorilor. Locul a rămas neidentificat timp de 75 de ani. Propunerea CSIER este de a se marca acest loc printr-un monument.

Între iunie și septembrie 2016, Adrian Cioflâncă și Anca Tudorancea au făcut documentarea istorică, pentru proiectul *O istorie: 21 – 23 ianuarie 1941* (pentru realizarea proiectului teatral *Tur – retur 1941*; București: 10 iunie – 15 noiembrie 2016), spectacol pus în scenă de Teatrul Evreiesc de Stat.

O parte specială a documentării privind victimele Holocaustului o reprezintă **solicitările legate de legea 189/2000 (responsabil Elena Nichifor).** Au fost tehnoredactate în 2016 un număr de 96 adeverințe și 24 adrese privind această lege, completată cu Legea nr. 323/ 2004; precum și înregistrate, pregătite, expediate și întocmirea dosarelor pentru Arhiva Centrului.

În cursul anului 2016 au existat solicitări pentru studierea la sala de lectură a 114 dosare din diferite fonduri ale arhivei CSIER (**responsabil Cătălin Bontaș, asistent Paul Rosenfeld**) din partea a 18 solicitanți din țară. 4 cercetători din străinătate au solicitat un număr de 81 de dosare. Din partea angajaților CSIER au existat solicitări

de studiere a 168 de dosare.

În registrul de consultare al cărților din fondul de bibliotecă al CSIER (**responsabil Marius Popescu**), s-au înregistrat 18 cititori, angajați CSIER și cercetători externi: studenți, masteranzi, doctoranzi, etc. Numărul cărților consultate până în prezent este de 156 volume. Ultima carte intrată în evidența Bibliotecii CSIER are numărul de inventar 5804. Sala de lectură este folosită atât pentru cititorii de la Bibliotecă cât și pentru cei de la Arhivă, fiind dotată cu 2 camere de luat vederi.

În perioada raportului au fost documentate fotografic (**responsabil fototecă Anca Tudorancea**): expoziția și albumul despre pogromul din București, ilustrare volum RIER, documentare și ilustrare album despre activitatea Joint în România, documentare foto pentru proiectul teatral "Tur retur 1941", pentru proiectul "Vitorul memoriei", alte solicitări de fotografii în special pe tematica Holocaustului, dar și înregistrare de fotografii noi. Digitalizarea fotografiilor la rezoluție mică și ilustrarea inventarului arhivei foto este un nou proiect (**asistent Livia Liberman**) ce va fi disponibil online, care va spori vizibilitatea arhivei și achiziția de fotografii.

Pentru popularizarea Fototecii și a valorii documentare deosebite ale unor imagini fost instituită o rubrică permanentă în cadrul paginii CSIER, din revista Realitatea Evreiască: *Mărturii fotografice*. Rubrica își propune să analizeze fotografii interesante din viața comunităților evreiești. Multe din aceste fotografii s-au încadrat în tematica proiectului #numenunumere, pentru o reconstituire simbolică a vieții unor victime ale Holocaustului.

Valorificarea cercetării:

Revista Centrului (al cărui ultim număr a apărut în 2012) a trecut de la vechea denumire de *Buletinul Centrului, Muzeului și Arhivei Istorice a Evreilor din România* la *Revista de Istorie a Evreilor din România* (nr. 1, 2016, editor Natalia Lazăr, Editura Hasefer, București, 2016, **cu finanțarea tiparului prin câștigarea unui concurs la Ministerului Culturii**; nr. 2, va fi publicat în septembrie 2017). Numerele vechi ale revistei au fost scanate în format pdf și se găsesc pe noul site al CSIER: www.csier.ro, la secțiunea publicații.

A fost editat albumul foto *American Jewish Joint Distribution Committee – un secol de activitate în România / A Century of Activity in Romania*, album bilingv (coautoare Natalia Lazăr și Lya Benjamin, Hasefer, 2016). și este în curs de publicare un volumul de documente extins *American Jewish Joint Distribution Committee. Un secol de activitate în România (1916-2016)*.

A fost continuată seria Caiete CSIER (editor Adrian Cioflâncă), cu numărul 6 despre *Distrugerea cimitirelor evreiești din București și Iași în timpul regimului Ion Antonescu*.

A apărut în condiții grafice deosebite, sub patronajul Ministerului Afacerilor Externe, în limba română și engleză, lucrarea *Povești și personaje din Bucureștiul sefard/ Tales and traces of the Sephardic Bucharest*, București, Editura Noi Media Print, 2016 (coautoare Anca Tudorancea și Felicia Waldman). Lucrare ce a fost lansată în 1 februarie 2017 la Institutul Cervantes din București. Cartea este recitată ca o expoziție: *București sefard: 500 de ani de istorie în imagini*, cu vernisajul pe 26 aprilie, la Institutul Cervantes din București.

Din 2016, pagina CSIER este o pagină permanentă în cadrul revistei Realității Evreiești, o formă de comunicare a celor mai noi teme de cercetare și publicații din cadrul CSIER, dar și o încurajare pentru noi teme de studiu pentru documentariști și tineri cercetători. Lya Benjamin are o rubrică permanentă despre istoria comunității evreiești din București, iar Anca Tudorancea are o rubrică permanentă "Mărturii fotografice", despre istorie locală și biografii prin fotografie.

Din ianuarie 2017 CSIER beneficiază de expertiza grafică a unui designer și cercetător (Irina Spirescu), lucru care va fi reflectat în cea mai recentă expoziție CSIER, în luna mai, dar și în viitoarele lucrări științifice. De tehnoredactarea lucrărilor Liei Benjamin, dar și digitalizare a unor fonduri de arhivă se ocupă și **Ioana Cristina Bontaș**.

Cercetătorii CSIER au susținut comunicări în cadrul unor comemorări (Templul Coral, Iași, Dorohoi etc.), dezbateri (Facultatea de Științe Politice, Universitatea București; Facultatea de Drept, Rectoratul Universității București; Artsafari; Bookfest etc.), conferințe naționale (Universitatea "Al. I. Cuza" din Iași, Universitatea Dunărea de Jos din Galați etc.) și internaționale (IHRA; Institut für Osteuropäische Geschichte și Universitatea din Viena, Austria; School of Slavonic and East European Studies, Londra, Marea Britanie; Institutul Evreiesc de Istorie din Varșovia), training (Institutul Național al Magistraturii, București; seminar organizat pentru profesori de Consiliul Europei, Chișinău, Republica Moldova; seminarul pe teme legate de predarea Holocaustului „Survival in Sarajevo”, Centropa, București).